

Kriiseistä oppiminen ja skenaariot huomioitava lainsäädäntövalmistelussa

Kriisejä tulee vastaisuudessakin – lainsäädännön on oltava valmis

Vaikka koronakriisistä selvittiin kohtalaisen hyvin, se opetti, että Suomen lainsäädäntö ei ollut valmis.

Kun korona iski, uskottiin, että lainsäädäntömme on valmis ottamaan iskun vastaan. Ei ollut.

Oikeusministeriö käynnisti valmiuslainsäädännön kokonaisuudistuksen joulukuussa 2021 ja arvioi hankkeen kestävän 3,5 – 4 vuotta. Venäjä hyökkäsi Ukrainaan helmikuussa 2022. Vaikka nopeutetussa aikataulussa valmiuslain pahimpia puutteita korjataan jo tänä vuonna (esim. vaste välineellistetylle maahanmuutolle), emme voi lähteä siitä, että meillä on neljä vuotta aikaa käyttää kokonaisuudistuksen valmisteluun ja päätöksentekoon.

Kriisiajan lainsäädännön pohja rakennetaan ennen kriisiä.

EK:n viestit päättäjille

On varmaa, että kriisejä tulee vastaisuudessakin, emmekä aina etukäteen tiedä, onko seuraavana kyseessä uusi pandemia, Euroopan lentoliikenteen sotkeva tulivuorenpurkaus, sota vai jokin muu.

- Kriisiajan lainsäädäntö pitää rakentaa mahdollisimman valmiiksi rauhallisena aikana ja sen yhdessä normaaliolojen sektori- ja substanssilainsäädännön kanssa tulee pyrkiä vastaamaan erilaisiin tilanteen kehitystä kuvaaviin skenaarioihin mahdollisimman kattavasti.
- Jotta tähän päästäisiin, meidän on laajassa asiantuntijavalmistelussa laadittava erilaisia skenaarioita. Elinkeinoelämän on oltava edustettuna tässä työssä. Näin kykenemme paremmin tunnistamaan ne moninaiset tilanteet, joihin lainsäädännön on kyettävä vastaamaan. Mitä paremmin lainsäädäntö on tältä pohjalta päivitetty jo ennen kriisiä, sitä valmiimpia olemme kohtaamaan kriisin.
- Takanamme on yli kaksi vuotta kestänyt koronakriisin aika. Korona-ajan opit on käytävä laajapohjaisesti läpi ja kehitettävä lainsäädäntöä tarvittavilta osin.
- Koska valmiuslainsäädännön käyttökynnys on korkealla ja sen pitääkin olla, normaaliaikojen sektori- ja substanssilainsäädännön säädettyine toimivaltuuksineen on vastattava tarpeisiin mahdollisimman joustavasti ja pitkään.
- Kriisissä on keskeistä, että tieto liikkuu ja sen pohjalta kyetään laatimaan parhaaseen tilannekuvakäsitykseen perustuen vaihtoehtoja poliittisen päätöksenteon tueksi. Tässäkin laajapohjaiselle asiantuntijavalmistelulle on tarve. Tämä ei koronakriisissä kaikilta osin toiminut. Siksi myös kriisiajan johtamis- ja päätöksentekorakenteet on käytävä läpi ja niitä on kehitettävä.

Lisätiedot:

Markku Rajamäki

Johtava asiantuntija, yritysturvallisuus ja riskienhallinta

Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Lainsäädäntö ja hallinto

markku.rajamaki@ek.fi, 040 553 9137